

Zápis ze třetího jednání pracovní skupiny č. 4

Osoby ohrožené sociálním vyloučením

Datum: 28. 11. 2013

Místo: zasedací místnost č. 424, detašované pracoviště tř. T. Bati 3792, Zlín

Přítomni: členové dle prezenční listiny, Mgr. Josef Zdražil, Mgr. Pavlína Zubíčková

1. Prezence přítomných

2. J. Zdražil - přivítání a seznámení s programem jednání

3. Revize SWOT analýzy – příloha č. 1

4. Revize cílů – příloha č. 2

5. Diskuze - informační kolečko

- **P. Zubíčková**- informace o koncertě 28.11.13 v obřadní síni, předání informací o proběhlých setkání v obcích, předání propagačních materiálů (kalendáře na rok 2014, deštníky).
- **Představení nových členů PS**
  - * **Mgr. Kaška Vladimír** – Informace o adiktologické ambulanci, současné složení Adiktologické ambulance – 2 psycholožky a soc. pracovník. Budou dodány letáky.
  - * **Klamtová Víta** – sociální pracovnice občanského sdružení Pod křídly.
- **M. Stýblová** – sbírka ČČK, sedárna - nově otevřena i pro ženy.
- **J. Zdražil** – informace o vzdělávání pro pracovníky sociálních služeb v Otrokovicích.

6. Další jednání pracovní skupiny se uskuteční **23. 1. 2014 od 14:00 hod.**, budova ČSSZ, tř. T. Bati 3792, v zasedací místnosti č. 424.

Ve Zlíně dne 28. 11. 2013

Zapsala:

Bc. Michaela Stýblová

Příloha č. 1

Osoby ohrožené sociálním vyloučením

SILNÉ STRÁNKY

1. Snaha poskytovatelů SSL poskytovat služby v co nejvyšší kvalitě, i když ubývá finančních prostředků a zhoršují se podmínky pro jejich práci
  2. Nezdolný optimismus pracovníků, kteří pracují v SSL. – 45% je stále pozitivně naladěných
  3. Schopnost poskytovatelů SSL reagovat na společenské problémy (např. vznik sociální služby Dluhové poradenství Samaritán).
  4. Materiální pomoc pro osoby bez přístřeší v rámci terénních programů stále trvá – Charita, ČČK, MMZ.
  5. ~~Všestranná podpora města~~, nyní to nevnímáme jako silnou stránku.
  6. Flexibilita sociálních pracovníků.
- Spolupráce poskytovatelů sociálních služeb se sociálním odborem města funguje
Nová služba Ambulance adiktologie – Sdužení Podané ruce, od 2015 Společnost Podané ruce.
Bylo rozšířeno dluhové poradenství Samaritán a internetová poradna
V důsledku Sociální reformy I – možnost hlubší sociální práce s potřebnými osobami ze strany OSV MMZ – v terénu a v domácnostech
Větší využití případových konferencí - OSPOD.
Denní centrum pro osoby bez přístřeší je dostupné i pro ženy – hygiena, oblečení strava, sociální poradenství
Možnost hygieny a základního odparazitování v denním centru pro osoby bez přístřeší ČČK, další léčba pak musí probíhat v zdravotnických zařízeních

PŘÍLEŽITOSTI

1. Vznik pracovních příležitostí pro osoby ohrožené sociálním vyloučením.
2. Finanční prostředky z ESF.
3. Větší zapojení představitelů města Zlín do diskuse o sociální oblasti – osvěta o sociální problematice mezi politiky.
4. Aplikace inovací v sociálních službách ~~na základě nových informací~~.
5. Propojení sociální a zdravotní oblasti.
6. Terénní lékařská služba pro osoby bez přístřeší.
7. Rozšíření služeb odborného sociálního poradenství a následné péče pro osoby závislé na alkoholových a jiných návykových látkách – přeřazeno do silných stránek – Ambulance adiktologie
8. Rozšíření kapacit dluhového poradenství a zvýšení osvěty – přesunuto do silných stránek
9. Novelizace zák. 108/2006 Sb., - o sociálních službách – zamýšlené „rozvolnění“ služeb.
10. Snížení administrativy – byrokracie v sociálních službách.
11. V důsledku Sociální reformy I – možnost hlubší sociální práce s potřebnými osobami ze strany OSV MMZ – přesunuto do silných stránek
12. Větší využití případových konferencí – přesunuto do silných stránek
13. Osvěta o sociální problematice pro veřejnost

PROJEKT KOMUNITNÍ PLÁNOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB VE ZLÍNĚ JE SPOLUFINANCOVÁN Z EVROPSKÉHO SOCIÁLNÍHO FONDU A STÁTNÍHO ROZPOČTU ČESKÉ REPUBLIKY, r. č. projektu: CZ.1.04/3.1.03/97.00009

Rozšíření kapacit zařízení pro osoby **závislé na alkoholových a nealkoholových látkách, s nízkými příjmy, příp. bez příjmu, v seniorském věku.**

Vznik pobytové služby pro ženy bez domova 2 lůžka noclehárna, 2 lůžka azylový dům od jara 2014 – ČČK umožnil, že sedárna je i pro ženy.

Případný návrat dávek v hmotné nouzi na obce umožní zlepšit sociální práci ve prospěch klientů

SLABÉ STRÁNKY

1. Chybí zařízení pro nemocné osoby závislé na alkoholových a nealkoholových látkách, s nízkými příjmy, příp. bez příjmu, v seniorském věku.

2. Absence pobytových služeb pro ženy bez přístřeší.

3. Chybí aktivizační a motivační programy pro osoby dlouhodobě nezaměstnané – pozn.: zjistit na ÚP aktuální stav

4. Vysoký počet předlužených osob.

5. Nedostatek následné péče pro závislé osoby – částečně pokrývá Ambulance adiktologie, pobytová služba není

6. Chybí pobytová služba - nadstavba - k azylovému domu - např. sociální rehabilitace pobytová – sociální bydlení, nedostatečná práce s lidmi na ubytovnách

7. Vysoká nezaměstnanost u této cílové skupiny.

8. Chybí kvantifikace počtu osob u cílových skupin – chystá se sčítání bezdomovců, ZK připravuje metodiku. Kvalifikovaný odhad pro město Zlín činí 300 osob bez přístřeší.

9. Nedostatečná práce s osobami, kterým hrozí ztráta střechy nad hlavou a tedy propad k bezdomovectví (obtížně zjistitelné, velmi složité případy).

10. Poskytovatelé sociálních služeb musí řešit kumulované problémy uživatelů (např. současně duševní onemocnění, závislost, špatný zdravotní stav aj).

11. Nepropojenost, nespolupráce a vzájemná neinformovanost sociálních služeb a složek IZS – zdravotnictví, policie, městské policie

12. Malá podpora sociálního podnikání, chybí legislativa.

13. ~~Chybí místnost, kde by bylo možno zbavit osoby bez přístřeší kožních parazitů~~ – základní očista probíhá v denním centru ČČK, přesunuto do silných stránek

14. ~~Chybí obvodní lékaři pro osoby bez domova, není ochota přijímat pacienty z řad osob bez přístřeší někdy i včetně akutní péče~~

Snížení kapacit terénního programu pro osoby bez přístřeší kvůli nízkým dotacím

Nejasný systém financování sociálních služeb a služeb navazujících – není zřejmé, kdo má kolik platit – obec, kraj, stát, uživatel, UP, ...

OHROŽENÍ

1. Omezení finančních prostředků – trvalá slabá stránka.

2. Přibude osob bez příjmů s následnou ztrátou bydlení a nebude možnost je umístit – toto nastalo, počet těchto lidí narůstá, jedná se o slabou stránku a zvyšuje se i počet osob s cizí národností s tímto problémem.

3. Snížení věkové hranice osob sociálně vyloučených – mezi lidmi bez přístřeší přibylo osob mladšího věku, ale přírůstek je i mezi staršími osobami. V kontaktních centrech v ZK se průměrný věk zvyšuje. Počet mladých lidí stagnuje a přibývá osob starších. Vyrostla generace

PROJEKT KOMUNITNÍ PLÁNOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB VE ZLÍNĚ JE SPOLUFINANCOVÁN Z EVROPSKÉHO SOCIÁLNÍHO FONDU A STÁTNÍHO ROZPOČTU ČESKÉ REPUBLIKY, r. č. projektu: CZ.1.04/3.1.03/97.00009

lidí, jejichž rodiče žili ze sociálních dávek. Mladí lidé nemají zájem chodit do školy, vidí, že rodina přežívá, i když rodiče nechodí do práce. Další souvislostí je to, že lidé s nižším intelektem nestačí vývoji společnosti. Práce by měla být povinná.

4. Odliv kvalifikovaných pracovníků, snížení odbornosti SSL – na úřadě tato hrozba nenastala, u NNO se setkáváme u končících projektů s tím, že zkušení pracovníci odchází, a když jsou znova peníze, tak se nabírají noví bez zkušeností. Nedostatek financí se nedá často řešit jinak než propouštěním.

5. Zhoršení dostupnosti sociálních služeb a návazných služeb z důvodu zhoršení zdravotního stavu (bariérovost, chronické infekční onemocnění aj.) – osoby bez domova jsou starší, zhoršuje se jim pohyblivost a soběstačnost a AD na to nejsou připraveny a ani to není ssl., která by to měla řešit.

6. Sociální reforma I. (nepřipravená, podceněná, nekoncepční) s velkým negativním dopadem na občany i úředníky – to už je věc, se kterou jsme se naučili žít, ale hrozí, že se to zase vrátí.

7. Nebudou finanční prostředky na provoz a na investice do zařízení SSL. – trvalá slabá stránka.

8. Terénní práce s lidmi na ubytovnách, kteří pobírají dávky v hmotné nouzi – jak to probíhá na ubytovně Duo: Jsme rádi, že ubytovna zde je a bere lidi, které potřebuje sociální odbor a poskytovatelé služeb ubytovat. Koncentrace lidí s problémy je na ubytovně velká. Práce v terénu je prováděna dle potřeby. Standardní je, že klienti jsou zváni na úřad. Klienti jsou soběstační a terénní práce (poradenství, vyřízení dokladů, zajištění oblečení, doprovod k lékaři a na nákup apod.) je nezbytná jen pro některé. Na nastavení spolupráce je dále potřeba pracovat.

Příloha č. 2

NÁVRH CÍLŮ A OPATŘENÍ PRACOVNÍ SKUPINY OSOBY OHROŽENÉ SOCIÁLNÍM VYLOUČENÍM

4. 1 Priorita Vybudování zařízení pro nemocné osoby závislé na alkoholových a nealkoholových látkách, s nízkými příjmy, příp. bez příjmu v seniorském věku

Cíl Vybudování zařízení s kapacitou 30 míst pro osoby z cílové skupiny – *cíl se nepodařilo naplnit, priorita byla opakovaně předána Zlínskému kraji k řešení. Stávající kapacity Návojná a Pržno jsou zcela nedostatečné.*

Popis současného stavu

Uvedená priorita se shoduje s prioritou 2. 2 z pracovní skupiny Senioři.

Dlouhodobě se poskytovatelé sociálních služeb pro osoby bez přístřeší a pracovníci Odboru sociálních věcí potýkají s problémem osob bez přístřeší s důchody (ať už starobními nebo invalidními). Tito lidé mají potíže se zdravotním stavem a mají velký sociální handicap k tomu, aby byli schopni návratu zpět k životu běžné společnosti. Navíc mají nízký příjem (např. nízkou výměru starobního důchodu) a často diagnózu „alkoholik“, čímž jsou neumístitelní v domovech pro seniory.

Bylo by vhodné pro ně vytvořit pobytové zařízení, které by bylo zaměřeno především na udržení a neprohlubování jejich sociální situace. Zařízení by mělo splňovat tyto podmínky: střecha nad hlavou, teplo, dozor, bezbariérovost, dobrá dostupnost, minimum pravidel, maximální samofinancování - tzv. „obecní chudobinec“.

Do tohoto zařízení by mohla docházet terénní služba, která by ubytovaným pomáhala s obstaráním základních záležitostí. Také by byla vhodná úzká spolupráce se zdravotnickým zařízením tak, aby se podařilo včas diagnostikovat zdravotní obtíže ubytovaných (tzn. buď bývalý zdravotník jako součást personálu nebo by docházel profesionál např. 1x týdně do zařízení). Ještě vhodnější se jeví vybudování domova se zvláštním režimem. Těchto zařízení je ve Zlínském kraji nedostatek a v okolí Zlína zcela chybí. Provoz zařízení tohoto typu je ovšem velmi nákladnou záležitostí. Varianta „obecního chudobince“ je variantou náhradní a poněkud problematickou.

Opatření, která vedou

k naplnění cíle

- 1.1 Zajistit vhodné prostory pro toto zařízení.
- 1.2 Vytvořit kvalitní ekonomickou analýzu provozu tohoto zařízení.
- 1.3 Zajistit provozovatele zařízení.

Priorita reaguje na slabé stránky

Chybí zařízení pro nemocné osoby závislé na alkoholových a nealkoholových látkách, s nízkými příjmy, příp. bez příjmu v seniorském věku.

Poskytovatelé sociálních služeb musí řešit kumulované problémy uživatelů (např. současně duševní onemocnění, závislost, špatný zdravotní stav aj).

Připravované projektové záměry:

Byl podán projektový záměr na Zlínský kraj. Jedná se o jednu z priorit Zlínského kraje.

4. 2 Priorita Vybudování lůžkové kapacity pro ženy bez domova

Cíl Vytvoření kapacity 5 lůžek pro ženy bez domova. – od jara 2014 bude zřízeno azylové zařízení pro ženy při ČČK Zlín s kapacitou 4 lůžka. Nové kapacity jsou ve Vsetíně, CS může brát i AD Nový domov v Otrokovicích, Azylové bydlení Cusanus v UH také může přijímat ženy. Charita Zlín může přijímat také samostatné ženy, ale jen ty, které nepatří mezi problémové.

Popis současného stavu

Problém bezdomovectví žen je na území celého Zlínského kraje dlouhodobě neřešený. Částečně tento problém řeší zařízení Azylové bydlení Cusanus (dříve Sociální poradna s azylovým bydlením) Charity Uherské Hradiště. Dále pak některé azylové domy pro matky s dětmi výjimečně přijmou ženy bez domova v krizové situaci na několik dnů.

Fenomén žen bez domova je navíc velmi komplikovaný. Ženy na ulici jsou často silně závislé na alkoholu, mají potíže s pravidly, mají přítele, od něhož nechtějí odejít. Bezdomovectví žen má ovšem i další rozměry – jako jsou např. bezdětné ženy, na kterých je páčáno domácí násilí; ženy, které z důvodů dluhů přijdou o střechu nad hlavou. Je potřeba vytvořit služby typu azylový dům či noclehárny pro ženy bez domova, kde by ženy měly možnost přenocovat, měly hygienické zázemí, mohly si připravit stravu, dostat základní sociální poradenství, stabilizovat se a hledat alternativy, jak dále.

V současné době probíhá na toto téma diskuse mezi zástupci SMZ a OS ČČK, pobočka Zlín.

Tato priorita se shoduje i s prioritou Zlínského kraje, který vnímá nepřítomnost zařízení pro ženy bez domova jako důležité téma. Velkým problémem je vysoká nákladovost a nízká efektivita vzhledem k předpokládané nízké kapacitě zařízení (skupina těchto žen není početná, ale v případě výskytu problému je tento prakticky neřešitelný). Jednou z možností, jak provozovat tuto službu efektivně z pohledu nákladů, se jeví vybudovat službu v těsném sousedství se stávajícími službami pro muže bez domova z důvodu rozložení nákladů na více služeb.

Opatření, která vedou

k naplnění cíle

1.1 Zajistit provozovatele rezidenčních a ambulantních sociálních služeb pro ženy bez přístřeší (azylového domu, případně noclehárny).

1.2 Zajistit prostory, ve kterých by byla služba provozována.

Priorita reaguje na slabé

stránky Absence ambulantních a pobytových služeb pro ženy bez přístřeší.

Připravované projektové záměry:

O této prioritě se hovoří mnoho let. Byl podán projektový záměr OS ČČK ve Zlíně Zlínskému kraji, probíhají jednání se SMZ.

4. 3 Priorita Snížení nezaměstnanosti a rozvoj aktivizačních a motivačních programů pro dlouhodobě nezaměstnané osoby

Cíl

Vytváření nových pracovních míst včetně veřejně prospěšných, rozvoj veřejné služby a vytváření aktivizačních a motivačních programů pro dlouhodobě nezaměstnané osoby – veřejná služba byla zrušena, aktivizační a motivační programy organizuje ÚP, velká je podpora VPP, Sociální podnikání rozvíjí např. Procesia,

Popis současného stavu

Lidé, kteří jsou dlouhodobě nezaměstnaní, ztrácejí pracovní návyky a často i kontakt se společenským prostředím. Nezřídka se stává, že jsou lidé nezaměstnaní i více jak 10 let. Bylo by vhodné pro ně vytvořit systém aktivizačních a motivačních programů tak, aby si obnovovali a upevňovali kompetence potřebné pro případný návrat na trh práce. Problematika spadá především do agendy ÚP ČR. V rámci této priority je nutno navázat užší spolupráci s krajskou pobočkou ÚP ve Zlíně. V souvislosti s tím by měl být kladen důraz na fungování veřejné služby a veřejně prospěšných prací.

Opatření, která vedou

k naplnění cíle

- 1.1 Vytváření nových pracovních míst včetně veřejně prospěšných.
- 1.2 Rozvoj veřejné služby pro dlouhodobě nezaměstnané v počtu 50 lidí měsíčně.
- 1.3 Realizace aktivizačních a motivačních programů pro dlouhodobě nezaměstnané osoby.

Priorita reaguje na slabé

stránky

Chybí aktivizační a motivační programy pro osoby dlouhodobě nezaměstnané.

Vysoká nezaměstnanost u této cílové skupiny.

Hledá se poskytovatel těchto programů.

4. 4 Priorita Snížení počtu předlužených osob

Cíl Zvýšit kapacitu odborného sociálního poradenství zaměřeného na dluhovou problematiku nejméně o 2 úvazky – došlo k navýšení úvazku Dluhového poradenství Samaritán (celkem dva úvazky pro Zlín a Otrokovice) a spustili internetovou poradnu. ZK pořádá semináře ve věci dluhové problematiky pro sociální pracovníky – přednáší paní Ševčíková z občanského sdružení po křídly.

Popis současného stavu

Problém dluhů je celospolečenským problémem, který jde napříč všemi vrstvami bez rozdílu příjmu. Finanční gramotnost ve společnosti je nízká. Dluhy ohrožují také rodiče předlužených dětí a opačně. Mezi zadluženými osobami se nově objevuje velké množství seniorů. Odborné sociální poradenství zaměřené na dluhy ve Zlíně funguje, po službě je ovšem poptávka převyšující nabídku. Bylo by vhodné rozšířit službu nejméně o další dva pracovníky. Charakteristické je, že klienti přicházejí až ve chvíli, kdy je na ně uvalena exekuce, tudíž práce na oddlužení je dlouhodobá a komplikovaná. Velkým problémem je, že předlužení nechtějí legálně pracovat. Dalším problémem je malá disciplína klientů, kteří často nedocházejí na plánované schůzky – tak jak se v minulosti stavěli ke svým pohledávkám, tak se staví i k řešení

PROJEKT KOMUNITNÍ PLÁNOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB VE ZLÍNĚ JE SPOLUFINANCOVÁN Z EVROPSKÉHO SOCIÁLNÍHO FONDU A STÁTNÍHO ROZPOČTU ČESKÉ REPUBLIKY, r. č. projektu: CZ.1.04/3.1.03/97.00009

své dluhové situace.

Dále by se mělo více pracovat na osvětě, která ve společnosti chybí. Velkým problémem je komplikovanost smluvních vztahů a podmínek, za kterých jsou tyto smlouvy uzavírány. Často se jedná prakticky o lichvu, která je společností tolerovaná. Na finanční gramotnosti občanů by se mělo pracovat už od MŠ, ZŠ.

Opatření, která vedou

k naplnění cíle

1.1 Rozšířit kapacity odborného sociálního poradenství, které je zaměřeno na dluhovou problematiku.

Priorita reaguje na slabé

stránky Vysoký počet předlužených osob.

4. 5 Priorita Vznik následné péče pro osoby závislé na alkoholových a nealkoholových drogách

Cíl Vznik ambulantní služby následné péče (2,0 úvazky - 1 sociální pracovník a 1 terapeut). – služba vznikla, nikoli jako následná péče, ale jako Adiktologická ambulance. Připravuje se rozšíření o psychiatrickou ambulanci. Služba může fungovat i pro osoby, které potřebují podporu po léčbě (substituce následné péče). Možnou formou rozvoje by bylo zajištění terénní psychiatrické péče. Případná potřeba zřízení služby následné péče je sledována, aktuálně se to nejeví jako potřebné.

Popis současného stavu

K práci s lidmi závislími na alkoholu a nealkoholových drogách se nepřístupuje komplexně. Zásadně chybí následná péče pro tyto lidi. Ta je důležitá pro návrat závislé osoby k normálnímu životu, navázání vazeb s okolím. Služba by měla být zaměřená na podporu při hledání zaměstnání, řešení dluhů, využívání volného času, začlenění do společnosti. Součástí by měla být psychoterapie zaměřená na prevenci relapsu – udržení abstinence.

Ambulantní služby tohoto typu ve zlínském regionu poskytuje pouze Modrý kříž v ČR (mimo Zlín).

Chybí kvantifikace cílové skupiny, je obtížné ji změřit.

Opatření, která vedou

k naplnění cíle

1.1 Zajistit poskytovatele služby.

1.2 Získat finance na provoz služby.

1.3 Zajistit vhodné prostory pro provozování služby.

Priorita reaguje na slabé

stránky Nedostatek následné péče pro závislé osoby.

4. 6 Priorita Desinsekce osob s kožními parazity

Cíl Vybudovat místnost, kde by bylo možné zbavit osoby bez přístřeší kožních parazitů. – lze zajistit po domluvě v rámci nízkopražového denního centra pro osoby bez přístřeší ČČK.

Popis současného stavu

Lidé bez domova často trpí kožními nemocemi. Nejčastěji se objevuje svrab a vši. Není možnost kde osoby bez přístřeší bezpečně zbavit těchto parazitů – např. kde by se mohly oholit a ostříhat, když mají vši. Tento problém Krajská hygienická stanice ve Zlíně neřeší. Výjimečně pomůže kožní oddělení Krajské Baťovy nemocnice. Zde ovšem není možnost se ostříhat a oholit. Je zapotřebí vybudovat místnost, kde by se mohly osoby bez přístřeší (případně další sociálně slabí) zbavit těchto parazitů. Nejvhodnější by bylo, kdyby byla místnost součástí zdravotnického zařízení a dotyční zde obdrželi také čisté ošacení.

Opatření, která vedou

k naplnění cíle

- 1.1 Navázat komunikaci se zdravotnickými zařízeními a hledat možnosti, jak tuto prioritu řešit.
- 1.2 Zajistit vhodné prostory.

Priorita reaguje na slabé

stránky Chybí místnost, kde by bylo možno zbavit osoby bez přístřeší kožních parazitů.